

Генадзь Аўласенка

Снегавік і Вясна

Генадзь Аўласенка

Снегавік і Вясна

Казачная апавесць

Мінск
Выдавецкі дом «Звязда»
2018

Мастак
Алена Карповіч

Для дзяцей малодшага школьнага ўзросту

Глава першая,
*у якой мы знаёмімся са Снегавіком,
а сам Снегавік вельмі баіцца Вясны*

Аднойчы зімовай зорнай ночкай зайчаняты Вушасцік і Таўстун ціхенька краліся лясной сцежкай, накіроўваючыся на самы ўскраечак лесу.

Навошта ім спатрэбілася раптам на гэты самы ўскраечак?

А ўся справа ў тым, што днём туды прыходзілі гуляць вясковыя дзеці: каталіся з горкі на санках і лыжах, снежкамі адзін у аднаго весела кідаліся... А пад самы вечар, перад тым як па хатах разыходзіцца, — узялі ды і вылепілі снегавіка. Самага сапраўднага: з вачыма-вугельчыкамі, носам-морквінай і ротам, які таксама быў выразна абазначаны чорнымі вугельчыкамі. Дзеці да таго разышліся, што нават рукі снегавіку свайму зрабілі (таксама са снегу, вядома ж) і старую мяцёлку ў правую руку яму ўсунулі. А на галаву ў якасці капелюша надзелі нейкі дзіравы чыгунок...

Але з усяго гэтага нашых зайчанят цікавіла толькі морквіна, якая замест носа мелася ў снегавіка. Яшчэ з вечара Вушасцік з Таўстунем затаіліся ў кустах і доўгі час назіралі за дзецьмі. А потым іх спужаў невялікі сабачка, што каля дзяцей круціўся, і зайчаняты кінуліся наўцёкі. Але тады ўжо вырашылі ноччу вярнуцца і забраць морквіну...

Але ж чакайце, чаму зайчанят толькі двое? Куды ж Карапуз падзеўся?

Ага, успомніў! Зайчаня Карапуз зараз гасцюе ў сваёй бабулі, а яна ў суседнім лесе жыве. Так што мы з Карапузам толькі вясной зноў сустрэцца зможам, калі ён...

Але не будзем забягаць наперад. Лепш паслухаем, аб чым зараз шэпчуцца Вушасцік і Таўстун. І чаму яны, дарэчы, спыніліся і далей не ідуць?

— Ты чаму спыніўся? — шэптам спытаў Вушасцік у Таўстуна.

— А ты чаму? — адразу ж адазваўся той, таксама шэптам.

— Я? — Вушасцік задумаўся на хвілінку. — Ну, я... проста так спыніўся, на цябе гледзячы...

— А я — на цябе! — адказаў Таўстун і змоўк.

Вушасцік нічога на гэта не сказаў, і нейкі час абодва зайчаняткі толькі нерашуча тапталіся на месцы.

— Ну што? — прашаптаў нарэшце Вушасцік. — Пайшлі далей?

— Пайшлі! — без усякага энтузіязму згадзіўся Таўстун, але так і не зварухнуўся з месца.

Прайшоў яшчэ нейкі час.

— Слухай, мне гэта надакучыла! — зашаптаў Вушасцік сярдзіта. — Што стаяць, ісці трэба!

— Трэба! — Таўстун цяжка ўздыхнуў.

— Альбо наперад, альбо назад!

— А м-м-можа, тады лепш назад? — унёс прапанову Таўстун.

— Эх ты, баязлівец! — усміхнуўся Вушасцік. — І заўсёды такім быў! Ну чаго спалохаўся? Ён жа са снегу! Са снегу, разумееш?!

— Ды разумею я гэта! — Таўстун зноў цяжка ўздыхнуў. — Але вельмі ўжо да паляўнічага падобны! І мяцёлка гэтая... ну зусім як стрэльба! Ты, ведаеш што, ідзі лепш адзін!

— А ты? — не зразумеў Вушасцік.

— А я цябе... гэта... тут пачакаю.

Таўстун змоўк і нізка апусціў галаву. Можа, таму, што Вушасцік зноўку паглядзеў на сябра з насмешлівым дакорам.

— Ах, ты тут пачакаеш?!

— Я... гэта... — замармытаў Таўстун, так і не ўзнямаючы галавы, — не проста пачакаю! Я... гэта... я цябе павартую, вось!

— Добра, баязлівец! — нечакана лёгка згадзіўся Вушасцік з такой прапановай сябра. — Вартуй, калі больш ні на што не здатны! Толькі морквачкі не атрымаеш! Нават ні малюпасенькага кавалачка! Сам яе з’ем! Адзін!

Сказаўшы гэта, Вушасцік махнуў лапкай і, не гледзячы на Таўстуну, рашучым крокам накіраваўся ў бок снегавіка.

— У, скнара даўгавухая! — толькі і змог вымавіць пакрыўджаны Таўстун і, павярнуўшыся, хуценька паскакаў да лесу.

— А ты — баязлівец! — не азіраючыся, адазваўся Вушасцік. Потым ён усё ж азірнуўся і толькі тут заўважыў знікненне сябра. — Збег, баягуз! Ну і няхай сабе бяжыць! А я... я зараз...

Уздыхнуўшы, Вушасцік зрабіў адзін малюпасенькі крок.

— І зусім нават не страшна! — прамармытаў ён, стараючыся пры гэтым не глядзець у бок снегавіка, і зрабіў яшчэ адзін невялічкі крок. — І што тут страшнага, не разумею?

У гэты час на шляху Вушасціка аказаўся прысыпаны снегам пянёк, і зайчанятка адразу ж вырашыў на ім адпачыць і набрацца духу. Прысеў на пянёк Вушасцік на адну толькі хвіліначку... Але прайшла хвіліначка, прайшла другая, за ёй трэцяя... А Вушасцік нават не думаў уставаць і працягваць далейшы шлях. Бо гэты снегавік і сапраўды вельмі нагадваў паляўнічага ў белым балахоне. І мяцёлку сваю ён трымаў ля пляча, нібыта стрэльбу... А вось зараз як ускіне ён гэтую сваю стрэльбу, як навядзе яе на Вушасціка ды як пекане з абодвух ствалоў!

— Вой!

Вушасцік і сам не заўважыў, калі ён паспеў саскочыць з пянька. І яшчэ такі знатны скачок зрабіць.

Толькі не ў бок снегавіка, а ў прама процілеглым кірунку...

Зразумеўшы гэта, Вушасцік раззлаваўся. На сябе самога за сваю ўласную баязлівасць. Ды што ж гэта такое, хіба ж ён Таўстун які?! Ён — Вушасцік, а значыць, самы смелы сярод зайцоў!

Крок, яшчэ крок... і вось ужо Вушасцік стаіць зусім побач са снегавіком. І морквачка, вось яна, над самай галавой зайчаняці! Тоўсценькая, салодзенькая, смачненькая...

Прыжмурыўшы касыя свае вочкі, Вушасцік рашуча абедзвюма лапкамі ўхапіўся за морквачку, пацягнуў яе на сябе...

Ды толькі чамусьці не цягнулася гэтая самая морквачка.

А потым...

— Ап!.. — прагаварыў раптам снегавік. — Ап!..

— Вой! — усклікнуў спалохана Вушасцік, адскок-ваючы назад. — Вой!

— Ап... ап... — паўтарыў снегавік, расплюшчваючы вочы-вугельчыкі. — Ап... ап... ап...

— Вой, вой! — Вушасцік калаціўся ўсім целам. — Вой, вой, вой!

— Апчхі!

— А-а-а-а!

І Вушасцік кінуўся наўцёкі. Толькі снег пад пяткамі закурыўся. Імгненне — і зайца ўжо няма. Як і не было зусім...

А Снегавік (будзем абазначаць яго далей з вялікай літары, калі выйшла так, што ён жывым аказаўся), канчаткова расплюшчыўшы свае вочы-вугельчыкі, пачаў з цікаўнасцю азірацца вакол.

— Дзе я?! — спытаўся ён немаведама ў каго. — Хто я?!

Ніхто яму, вядома ж, нічога не адказаў... Ды і каму было адказваць на пустым узлеску. Хоць, чакайце... вось жа Сарока на галінцы пагойдваецца. Напэўна, толькі што прыляцела, таму і маўчыць пакуль, балбатуха...

— Навошта я тут стаю? — задаў немаведама каму трэцяе пытанне Снегавік, хоць і на першыя два не атрымаў ніякага адказу.

Але тут нарэшце Сарока ці то заўважыла Снегавіка, ці то пачула, як ён сам з сабой размаўляе. І зацікаўленая балбатуха адразу ж пераляцела на ніжэйшую галінку.

— Што, што, што здарылася? Хто, каму, што? Дзе, каго, чым? — адразу ж затрашчала яна. Потым памаўчала крыху і дадала расчаравана: — Ніхто, нікому, нічога!

— Дзе я? — убачыўшы Сароку, звярнуўся да яе Снегавік.

— У лесе, дзе ж яшчэ! — адказала Сарока. — Дакладней, на ўзлеску.

— На ўзлеску? — перапытаў Снегавік. Потым ён уважліва аглядзеў сябе. — А хто я такі?

— А снегавік ты, вось хто! — патлумачыла Сарока. — Хто ж яшчэ?! Самы звычайны снегавік...

— Снегавік... — нібы рэха паўтарыў Снегавік. — А ты тады хто? Таксама снегавік?

— Вось яшчэ чаго не хапала! — фыркнула Сарока. — Сарока я! Сарока, зразумеў?

— Зразумеў, — сказаў Снегавік. — Дакладней, нічога не зразумеў! А адкуль ты тут узялася, Сарока?

— А прыляцела, вось адкуль! — яшчэ больш насмешліва фыркнула Сарока і, узмахнуўшы крыламі, дадала: — Дзівак нейкі! Нічога не ведае!

— Ну чаму? — запярэчыў нясмела Снегавік. — Тое-сёе я ўжо ведаю! Я ведаю, што я — снегавік, і што ты — сарока! Яшчэ ведаю, што ты сюды прыляцела? А я? — раптам схамянуўся Снегавік. — Я што, таксама сюды прыляцеў?

— А ты што, лётаць умееш? — пацікавілася Сарока і, засмяўшыся, дадала: — Ды зляпілі цябе! Са снегу зляпілі! Дзеці нейкія тут, каля лесу гулялі... А потым узялі ды і зляпілі цябе. Рабіць ім, пэўна, не было чаго!

— А потым? — зацікаўлена спытаўся Снегавік.

— А потым дадому пайшлі!

— А я?

— А ты тут застаўся!

Сарока змоўкла, і Снегавік таксама нейкі час моўчкі на яе пазіраў.

— Дык навошта ж яны тады мяне зляпілі? — не вытрымаўшы, запытаўся ён.

— Я ж кажу: рабіць ім не было чаго! — патлумачыла Сарока. — Каб было чаго рабіць, дык...

— А што ж мне цяпер рабіць? — перабіўшы яе, запытаўся Снегавік.

— Табе? А што табе рабіць? — Сарока паціснула крыламі. — А я ведаю?

— Ведаеш? — узрадаваўся Снегавік. — Тады скажы!

— Ды не ведаю я, дурань снегавы! — адмахнулася крылом Сарока. — Рабіць мне больш няма чаго!

— А я думаў, ты ўсё ведаеш! — расчаравана ўздыхнуў Снегавік. — Ты ж такая разумная... Не тое што я, невук!

На Сароку гэта падзейнічала.

— Ну, калі шчыра... — задаволена засакатала яна, — то ў гэтым лесе разумнейшых за мяне нікога няма! Адна бяда — сціплая я вельмі! А ты штосьці спытаў?

— Я спытаў: што мне далей рабіць? — сказаў Снегавік.

— Што рабіць, што рабіць! — Сарока задумалася на імгненне. — А што рабіць... Нічога не рабіць! Стой, дзе стаіш, — вось і ўся твая турбота!

— І ўсё? — расчаравана прамовіў Снегавік. — І доўга?

— Што — доўга? — не зразумела Сарока.

— Ну, доўга мне так стаяць?

— Ну... — Сарока зноўку задумалася. — Пакуль у ваду не ператворышся!

— У ваду? — устрывожыўся Снегавік. — У якую ваду?

— У звычайную, празрыстую! — сакатнула Сарока. — Бо ты ж са снегу зроблены! І як толькі вясна прыйдзе...

— Хто прыйдзе?

— Ды што з табой, з невукам, размаўляць! — Сарока махнула крылом. — Вясна, кажу, прыйдзе...

— І хутка яна прыйдзе? — прашаптаў Снегавік, калоцячыся ад страху. — Калі мне яе чакаць?

— Ubачыш, а дакладней, адчуеш! — паабяцала Сарока. — Як толькі вада з цябе раўчукамі пацячэ — лічы, што яна, Вясна, ужо тут! Ну ўсё, паляцела я! — дадала Сарока заклапочана. — Sprавы мяне чакаюць, неадкладныя справы... Усіх трэба абляцець, за ўсімі прыглядзець, усім трэба пра ўсіх усё паведаміць! Што ні кажы, а цяжкае ў мяне, у Сарокі, жыццё!

І Сарока, сарваўшыся з галінкі, паляцела прэч, мільгаючы сярод густых крон.

— Куды ты? — крыху запознена пракрычаў ёй услед Снегавік. — А як жа я? Мне што рабіць?

— Я ж табе ўжо сказала, здаецца! — пратрашчала ўжо аднекуль здалёк Сарока. — Стой, дзе стаіш, і чакай Вясну! Мне б твае клопаты!

Сарока адляцела, а Снегавік, вядома ж, застаўся на месцы. І не ў лепшым настроі. Бо вясёленькую перспектыву Сарока яму толькі што абмалявала, нічога не скажаш! Толькі на свет з'явіўся... жыць толькі пачаў, можна сказаць... І, галоўнае, не ведаў наш Снегавік, што яна сабой уяўляе, Вясна гэтая? І калі яна сюды, у лес іхні завітае? А што, калі...

Уздрыгнуўшы, Снегавік пачаў спалохана азірацца па баках.

Што, калі яна ўжо тут, у лесе? Прыйшла, схавалася за вунь тымі густымі елачкамі і цікае зараз за ім, Снегавіком! А потым як скочыць на яго нечакана ды як пачне ператвараць яго ў ваду!

І тут Снегавік з жахам зразумеў, што за елачкамі і сапраўды хтосьці хаваецца. І гэты хтосьці з вялікай долей верагоднасці можа аказацца гэтай жудаснай Вясной!

Спалохана замітусіўшыся па ўзлеску, Снегавік, у рэшце рэшт, не знайшоў нічога лепшага, як забегчы за адзінокую разлапістую ялінку і прысесці там, прыкрыўшыся для большай надзейнасці мяцёлкай зверху.

А маладыя густыя елачкі насупраць раптам зашапацелі, рассунуліся, і на ўзлесак выбралася Лісіца. Выбралася, спынілася, прагна абнюхала зайцавы сляды на снезе.

На гэтым мы скончым главу першую і пачнём главу другую, у якой...

Глава другая,

у якой Снегавік знаёміцца з Лісіцай,
але прымае яе за Вясну

— Зноў абдурылі мяне даўгавухія! — расчаравана ўздыхнула Лісіца. — Адзін толькі пах пасля сябе і пакінулі!

Лісіца змоўкла, зноўку абнюхала снег, потым ельнік і само паветра вакол.

— Як зайцамі смачна пахне! — уздыхнула яна яшчэ раз, прагна глытаючы слінкі. — Ажно галава кружыцца!

Ну нічога, нічога! Злаўлю я іх калі-небудзь, абавязкова злаўлю! А хто ж гэта там, за елкай? Гэй, ты хто?

— Ва-ва-ва-ва... — зразумеўшы, што яго заўважылі, закалаціўся, нібыта ў ліхаманцы, Снегавік. — Во-во-во-во... Вы-вы-вы-вы...

— Нічога не разумею! — махнула хвастом Лісіца і падышла бліжэй. — Гэй ты... Як цябе там! Выходзь адтуль! Выходзь, каму кажу!

Увесь збялелы ад жаху (хоць куды ўжо бялець снежнаму стварэнню!) Снегавік павольна выбраўся з-за елкі.

— Вы-вы-выбачайце мяне, спадарыня Вясна! — спалохана замармытаў ён. — Я больш не бу-бу-бу...

— Шчыра кажучы, я пакуль таксама нічога не бум-бум! — мармытнула сабе пад нос Лісіца і раптам спахапілася: — А як ён мяне толькі што назваў? Гэй, як ты мяне назваў толькі што?

Але Снегавік нічога на гэта не адказаў. Магчыма, ён нават не пачуў пытання...

— Больш не бу-бу-бу... — як заведзены ўсё паўтараў і паўтараў ён. — Не бу-бу-бу-бу... бо-бо-больш...

— Гэта я ўжо чула! — махнула лапай Лісіца. — Мне цікава, як ты мяне толькі што назваў? Чаго ты маўчыш? Ты будзеш адказваць? — раптам раззлавалася яна.

— Бу-бу-бу... — яшчэ мацней закалаціўся Снегавік. — Бо-бо-бо...

— Тады адказвай!

— Толькі не ператварайце мяне ў ваду, спадарыня Вясна! — залямантаваў Снегавік, кідаючыся перад Лісіцай на калені. — Злітуйцеся над няшчасным снегавічком, о ўсемагутная спадарыня Вясна! Вельмі Вас прашу!

— Ах вось яно што! — павольна прагаварыла Лісіца. — Вось яно як! Але ж я... я не...

Лісіца ўжо хацела, рассмяяўшыся, абвясціць гэтай гурбіне з вачыма, што ён, ёлуп, усё пераблытаў і што яна — Лісіца, а нікая не спадарыня Вясна... Хацела, але...

Але тут у нос Лісіцы зноўку шыбанула пахам ад зайцоў, ды так смачна і салодка, што яна нават аблізвацца пачала. І, вядома ж, замаўчала, абдумваючы сітуацыю.

Па-першае Снегавік чамусьці прыняў яе за Вясну...

Па-другое, ён вельмі баіцца гэтай самай Вясны, дакладней, баіцца, што яна яго ў ваду ператворыць...

І якую ж выгаду можа займець з таго сама Лісіца? Хіба толькі...

— ...Але ж я не вырашыла пакуль, што мне з табой рабіць! — скончыла яна фразу, пазіраючы пры гэтым пагрозліва на спалоханага Снегавіка. — З аднаго боку, я, як сумленая Вясна, проста абавязана ператварыць цябе ў ваду! Вось абавязана, і ўсё тут! З прыцыпу!

— О, Ваша Вясновасць! — асуджана прашаптаў Снегавік, ад жаху заплюшчваючы вочы.

— Але, з іншага боку, — нібы працягвала разважаць услых Лісіца, — шкада мне цябе раптам стала, Снегавік. І, магчыма, я адступлю дзеля цябе ад сваіх, так сказаць, прыцыпаў, калі толькі ты для мяне...

— О, Ваша Вясновасць! — ужо не асуджана, а ўзрадавана выгукнуў Снегавік, ускокваючы. — Ды я дзеля Вас... усё, чаго толькі ні пажадаеце!

— Вось нават як?!

Лісіца змоўкла, акінуўшы Снегавіка хітранькім позіркам, але ён нават не заўважыў гэтага.

— Скажы мне, Снегавік, — зноў пачала Лісіца, — толькі праўду кажы, не ўздумай хлусіць! Тут зайцы былі?

— Тут Сарока была, Ваша Вясновасць! — ліха адрапартаваў Снегавік.

— Ды што мне да той Сарокі! — ажно скрывілася Лісіца. — Зайцы тут былі, я ў цябе пытаюся?

— Не бачыў, Ваша Вясновасць! — вінавата паціснуў плячыма Снегавік.

— Ах, не бачыў! — узлавалася Лісіца. — А вось як ператвару цябе зараз у ваду, дык адразу ўбачыш!

— Злітуйцеся, Ваша Вясновасць! — зноўку бухнуўся на калені Снегавік. — Не ператварайце!

— Ну, добра, — змяніла гнеў на міласць Лісіца, — на першы раз я табе дарую! А калі дапаможаш мне зайцоў злавіць, тады я... тады я наогул не стану цябе ў ваду ператвараць!

— Дзякуй Вам вялікі, Ваша Вясновасць! — ускочыўшы, замітусіўся Снегавік. — Я дапамагу, я абавязкова дапамагу! Толькі вось... хто яны такія — зайцы?

— Ты зайцоў не ведаеш? — здзівілася Лісіца. — Зайцы — гэта... гэта такія... смачненькія такія!

— Смачненькія? — насцярожыўся Снегавік.

— Я хацела сказаць — прыгожанькія! — адразу ж паправілася Лісіца. — Вушкі ў іх доўгія...

— Такія, як у Вас, Ваша Вясновасць? — нясмела пацікавіўся Снегавік.

— Даўжэйшыя! — махнула Лісіца лапай. — А хвост дык наадварот — малы, недарэчны... словам, брыдота нейкая, а не хвост! І поўстачка на іх беленькая... каб на снезе непрыкметнымі быць. Ну што, зразумеў цяпер, як зайцы выглядаюць?

— Крыху зразумеў, — сказаў Снегавік.

— Ну, а калі зразумеў, тады ты, як толькі іх убачыш, павінен...

І, нахіліўшыся да Снегавіка, Лісіца пачала штосьці шаптаць яму на вуха. Што дакладна, гэтага ні я, ні вы, мае маленькія чытачы, пачуць не можам з-за вялікай адлегласці, але, відаць, нядобрае штосьці. Вельмі нават нядобрае...

— Ну што, зразумеў зараз, што ад цябе патрабуецца? — скончыўшы шаптаць, запыталася Лісіца ў Снегавіка. — Усё добра зразумеў?

— Усё добра зразумеў, Ваша Вясновасць! — ліха адрапартаваў Снегавік. Потым памаўчаў крыху і дадаў ужо не так ліха: — Дакладней, нічагусенькі не зразумеў!

— А вось як ператвару цябе зараз у ваду! — злосна выгукнула Лісіца. — Дык адразу...

— Не трэба, я ўсё зразумеў, Ваша Вясновасць! — спалохаўся Снегавік. — Я не зразумеў толькі, навошта Вы хочаце, каб я дапамог Вам іх злавіць, Ваша Вясновасць? Навошта Вам іх наогул лавіць, гэтых зайцоў?

— Навошта, навошта! — сярдзіта прабурчала Лісіца. — Усё табе скажы ды растлумач! Гульня ў нас такая з імі, зразумеў?! Я іх быццам бы лаўлю, а яны ад мяне быццам бы ўцякаюць!

— А што потым, Ваша Вясновасць? — нясмела пацікавіўся Снегавік. — Што Вы з імі потым робіце, калі злавілі?

— Што потым раблю?

Лісіца задумалася і зноўку хітранька зірнула ў бок Снегавіка.

— Адпускаю, што ж яшчэ з імі рабіць? А потым зноўку лаўлю... і зноўку адпускаю... Ну, пернічкамі пачастую, перад тым як адпусціць... цукерачкамі рознымі... А ты што падумаў?

— Я баяўся, што Вы іх у ваду потым будзеце ператвараць, Ваша Вясновасць! — шчыра прызнаўся Снегавік.

— Уваду? — рассмяялася Лісіца. — Вось за гэта можаш не хвалявацца, гэта ім зусім не пагражае! І хопіць ужо пытанняў! Ці можа сам хочаш у ваду ператварыцца?!

— Ніяк не, Ваша Вясновасць! — выцягнуўся ў струнку Снегавік.

— Глядзі ў мяне!

На гэтым мы развітаемся часова са Снегавіком і вернемся зноўку да нашых зайчанятак. А дзе ж яны, дарэчы?

Ды вось жа яны, зноўку крадуцца да ўзлеску. За морквачкай, вядома ж...

Крадуцца і не ведаюць, што іх там чакае!

Але пра гэта ў наступнай главе...

Глава трэцяя,

*у якой Снегавік, сам таго не жадаючы,
дапамагае Лісіцы злавіць зайчанятак*

Вось яны, нашы зайчаняткі. Зноўку спыніліся на самым ускрайчыку лесу і пазіраюць з-за дрэў на Снегавіка, які нерухома стаіць на ранейшым месцы. Лісіцы нідзе не бачна, але гэта не значыць, што яна пайшла. Напэўна, схавалася дзесьці ў кустах, рыжая хітрунка!

— Ну, вось ён, снегавік! — з палёгкай адзначыў Таўстун, падыходзячы ўшчыльную да Снегавіка. — Як стаяў, так і стаіць! Табе проста здалося, што ён ажыў раптам!

— Здалося, кажаш? — Вушасцік абурана паглядзеў на сябра. — Яшчэ дадай, што мне з перапуду здалося!

— Я гэтага не казаў! — запратэставаў Таўстун.

— А ты ў нас смелы, так? — не слухаючы яго, працягваў Вушасцік. — Ты — смелы, а я — баязлівец, так?

— Ды не казаў я гэтага!

— У мяне да вас пытанне, — прагаварыў раптам Снегавік. — Скажыце, калі ласка, вы — зайцы?

— Ды зайцы, зайцы! — адмахнуўся Таўстун. — Хто ж яшчэ!

І тут толькі да зайчаняткі дайшло, што з ім размаўляе Снегавік.

— Вой! — спалохана ўскрыкнуў Таўстун, адскокваючы назад. — Ён размаўляе!

— А ты не верыў! — папракнуў сябра Вушасцік.

Сам ён зараз ні кропелькі не спалохаўся Снегавіка. Ды і Таўстун, справіўшыся з першым спалохам, зноўку падышоў да Снегавіка ўшчыльную і нават памацаў яго лапкай.

— Дык ты жывы?

— Вядома, жывы, калі размаўляе! — замест Снегавіка адказаў Таўстуну Вушасцік. Потым ён уздыхнуў і дадаў: — Выходзіць, морквачка наша — цю-цю!

— Не бядуй! — махнуў лапкай Таўстун. — Новы сябар — гэта куды лепш за нейкую там морквіну!

— Ну, як сказаць, — уздыхнуў у другі раз Вушасцік. Потым ён засмяяўся і таксама махнуў лапкай. — А можа, і сапраўды лепш!

— А вы і сапраўды зайцы? — зноўку спытаўся Снегавік і пры гэтым чамусьці нервова азірнуўся ў бок густога ельніку непадалёку. Але зайчаняты гэтага нават не заўважылі.

— Ды зайцы мы, зайцы! — весела закрычаў Вушасцік. — Я — Вушасцік, а гэтага таўстуна так і завуць — Таўстун!

— Вельмі смешна! — сказаў Таўстун.

— А я — Снегавік! — сказаў Снегавік і зноўку не-прыкметна зіркнуў у бок ельніку. — Мяне дзеці зляпілі.

— Ну, гэта мы і без цябе ведаем! — засмяўся Вушасцік. — Мы нават бачылі, як яны цябе ляпілі! Са снегу...

— Са снегу... — сумна паўтарыў Снегавік і ўздыхнуў.

— Слухай, а пайшлі з намі! — прапанаваў Таўстун.

— Праўда, айда ў лес! — дадаў Вушасцік. — Ну што ты будзеш тут, на ўзлеску, адзін сумаваць!

— А што мы будзем у лесе рабіць? — спытаў Снегавік і ўжо ў трэці раз паглядзеў у бок ельніку.

— Бегаць, скакаць, у гульні розныя цікавыя гуляць! — пачаў пералічваць Таўстун. — Ты, да прыкладу, ведаеш якую-небудзь цікавую гульню?

— Я нават нецікавых не ведаю, — прызнаўся Снегавік.

— Нічога, мы цябе хуценька навучым! — сказаў Вушасцік. — Пайшлі!

Але Снегавік чамусьці не спяшаўся. Ён уздыхнуў тужліва і зноўку (у які раз ужо!) кінуў хуткі позірк у бок ельніку. Ну чаму ён усё пазірае на ельнік гэты?

Ага, зразумеў! У гэтым ельніку Лісіца схавалася!

Так і ёсць! Сядзіць там, у ельніку, рыжая хітрунка і ўважліва за размоваю зайчаннятак са Снегавіком сочыць. Пэўна ж, чакае чагосьці...

— Дык ты ідзеш ці не? — спытаўся ў Снегавіка Вушасцік, ад нецярпення аж падскокваючы на месцы. — Ідзём, не пашкадуеш!

— Ды я б з задавальненнем, толькі...

— Толькі — што?

— Слухайце, — спытаўся раптам Снегавік у зайчанят, — а вы Вясны не баіцеся?

— А чаго яе баяцца? — засмяўся Вушасцік.

— Якія вы смелыя! — з павагай прамовіў Снегавік.

— Чуеш? — штурхануў Вушасцік у бок Таўстуна. — Мы смелыя!

— Знайшоў смелых! — адазваўся той. — Ды мы ўсіх у гэтым лесе баімся!

— Ты... ты, ведаеш што... ты за сябе кажы! — абурыўся Вушасцік. — Ты можа і баішся ўсіх у лесе, а я... я...

— А ты нікога не баішся, так? — засмяўся Таўстун.

— А каго я баюся?

— А Лісіцы?

— Лісіцы?!

Пачуўшы пра Лісіцу, Вушасцік аж уздрыгнуў і спалохана азірнуўся. Праўда, амаль адразу зноўку прыняў ганарлівы, нават пагардлівы выгляд.

— Ха! Было б каго! Ды яна сама мяне баіцца, падманшчыца рыжая!

Пачуўшы такое, Лісіца ледзьве не выскачыла з ельніку заўчасна. Праўда, адразу ж узяла сябе ў рукі (дакладней, у лапы) і засталася на месцы.

— Баіцца, баіцца! — паўтарыў Таўстун. — І вельмі нават баіцца!

— Я? Яе?

Лісіца ледзь стрымлівала сябе ад злосці.

— А Лісіца — гэта хто? — пацікавіўся Снегавік.

— Лісіца — гэта... — панізіўшы голас, пачаў тлумачыць Таўстун.

Але Вушасцік яго перабіў:

— Ды што пра яе казаць, пра гэтую падманшчыцу! Я ёй калі-небудзь хвост вузлом завяжу! Нават на тры вузлы!

— Ён? Мне? — канчаткова выйшла з сябе Лісіца. — Ну, пачакай! Хутка ты па-іншаму загаворыш! І чаго ён марудзіць, гэтая гурбіна з вачыма?!

Высунуўшыся напалову з ельніку, Лісіца пачала рабіць Снегавіку нейкія таемныя знакі.

На жаль, абодва зайчаняткі глядзелі ў гэты час у процілеглы бок і таму ніяк не маглі бачыць Лісіцыны хітрыкі. Але Снегавік добра бачыў Лісіцу і добра разумеў, чаго яна ад яго чакае...

— Штосьці я вам паказаць хачу! — звяртаючыся да зайчанятак, пачаў ён таямнічым шэптам. — Цікавае штосьці!

— Ух ты! — адразу ж ажывіўся Вушасцік. — Люблю цікавае!

— І я! — сказаў Таўстун.

— Толькі вы бліжэй падыдзіце!

Заінтрыгаваныя зайчаняткі падышлі да Снегавіка амаль ушчыльную, а Лісіца паказала яму жэстам: хапай, маўляў, чаго чакаеш!

Але Снегавік усё чамусьці марудзіў...

— Вы... гэта... яшчэ бліжэй падыдзіце.

— Ды куды ўжо бліжэй! — засмяўся Вушасцік. — Давай паказвай сваё цікавае!

— Ну добра! — уздыхнуў Снегавік. — Паказваю!

І ён нечакана для зайчанят ухапіў іх за вушы.

— Ты што гэта робіш? — абурана закрычаў Вушасцік, адчайна, але беспаспяхова спрабуючы вызваліцца. — Ану, адпусці!

— Адпусці нас зараз жа! — закрычаў і Таўстун. — Што за жарты такія?!

— Гэта не жарты, гэта гульня! — паспрабаваў супакоіць зайчанят Снегавік. — Праўда ж, спадарыня Вясна?

— Праўда, праўда! — ўзрадавана ўсклікнула Лісіца, падбігаючы да іх. — Гульня гэта! Ух якая ж гэта займальная гульня!

Яна выхапіла зайчанят з рук Снегавіка і адразу ж пацягнула іх кудысьці ў лясны гушчар.

— Гульня! — працягвала крычаць яна пры гэтым. — Ух і пагуляю ж я сёння з імі!

— Дапамажыце! Ратуйце! — адначасова з Лісай крычалі жаласна зайчаняткі.

І гэта было так непадобна на вясёлую гульню, што Снегавік нават засумняваўся.

— Куды ж вы іх, Ваша Вясновасць? — разгублена закрычаў ён услед Лісіцы. — А пернічкі, цукерачкі калі?

— Будуць ім зараз пернічкі! — ужо знікаючы між дрэў, выгукнула злавесна Лісіца. — І цукерачкі таксама будуць! Ух якімі пернічкамі ды цукерачкамі я іх зараз пачастую!

— Дапамажыце! Ратуйце! — працягвалі крычаць зайчаняткі, але крык іхні хутка слабеў, аддаляючыся, а потым і зусім заціх у цемры начнога лесу...

— Нічога не разумею! — паціснуў плячыма Снегавік. — Дзіўная нейкая гульня атрымліваецца... Такая, што і на гульню не надта падобная...

Ён бы і далей губляўся ў здагадках, але тут з лесу зноўку вылецела Сарока. І, вядома ж, не проста так, а з нейкімі новымі важнымі звесткамі.

— Апошняя навіна! — затрашчала-засакатала яна. — Самая апошняя навіна! Лісіца злавіла зайчанят! Толькі што Лісіца ўсё ж здолела ажыццявіць сваю даўнюю мару і злавіць зайчанят!

— Лісіца? — усклікнуў Снегавік, хапаючыся за галаву. — Дык вось яно што! Дык гэта была Лісіца, а ніякая не спадарыня Вясна! Што ж я нарабіў!

— А што ты нарабіў? — пацікавілася Сарока, падлятаючы да Снегавіка.

— Я дапамог Лісіцы злавіць зайчанят! — прастагнаў Снегавік. — Сам таго не жадаючы!

— Ага! — затрашчала зноўку Сарока, задаволеная ўжо тым, што змагла атрымаць так хутка новыя і такія цікавыя звесткі. — Дык гэта ты дапамог Лісіцы іх злавіць? Ах якая навіна! Якая цудоўная навіна!

Узняўшыся над верхалінамі дрэў, Сарока зноўку накіравалася ў бок лесу. Не ратаваць зайчанят... Гэта яе ні кропелькі не хвалявала. Сароцы проста не цяrpелася як мага хутчэй паведаміць усім сустрэчным апошнюю сваю навіну.

— Самая апошняя навіна! Самая свежая навіна! — чуліся яе траскучыя выкрыкі ўжо аднекуль здалёк. — Снегавік дапамог Лісіцы злавіць нашых любімых зайчанят! Ах які нядобры ўчынак! Ганьба Снегавіку!

Хутка стракатанне Сарокі амаль заціхла, толькі нейкія асобныя гукі яшчэ даляталі да вушэй Снегавіка. з глыбіні лесу:

— Апош... навін... Нядоб... учын... гань... снег...

Але вось усё змоўкла навокал, на ўзлеску ўсталявалася абсалютная цішыня. І Снегавік зноўку застыў нерухома і нейкі час стаяў так, нізка апусціўшы галаву.

— Што я нарабіў? — шапталі ягоныя вусны. — І што ж мне зараз рабіць?.. Я ведаю, што мне рабіць! — закрычаў ён раптам, размахваючы мяцёлкай. — Я ведаю, што мне зараз рабіць!

Сарваўшыся з месца, Снегавік кінуўся ў лес, дзе знікла сярод дрэў Лісіца, цягнучы за сабой зайчанят.

А мы з вамі, пакінуўшы на нейкі час Снегавіка, паглядзім, што ж робіць зараз Лісіца. І як сябе адчуваюць зайчаняты... Бо, шчыра кажучы, мне за іх крыху страшнавата!

Але пра ўсё гэта — у наступнай главе.

Глава чацвёртая,

у якой Снегавік праяўляе сябе самым сапраўдным героем

Доўга бегла Лісіца праз лясны гушчар, цягнучы за сабой за вушы абодвух зайчанят. Нарэшце на маленькай лясной палянцы яна спынілася, каб крышачку перадыхнуць. А можа і падзакусіць... Хто ведае...

— Ну вось! — злосна прагаварыла яна, аблізваючыся. — Тут нам ніхто не перашкодзіць!

— Адпусціце нас, цётухна Лісіца! — прагаварыў жаласным голасам Таўстун. — Вельмі Вас просім!

— Ты глядзі, — нядобра засмяялася Лісіца, — пляменнічак які знайшоўся! — Потым яна перавяла погляд на Вушасціка і дадала злосна: — А каму гэта ты хвост на вузел завязваць збіраўся, га?

Вушасцік нічога на гэта не адказаў... Ды і што было адказваць...

— Ён пажартаваў, цётухна! Ён і не збіраўся завязваць Ваш хвост на вузел! — усё тым жа жаласным тонам паспрабаваў апраўдаць сябра Таўстун, але, здаецца, Вушасцік і не думаў аб апраўданні.

— На тры вузлы! — буркнуў ён. — На тры, а не на адзін!

— Ты глядзі, ён і цяпер жартуе! — Лісіца нават здзівілася ад такога нахабства зайца. — Значыцца, цябе першага я і з'ем!

Тут яна змоўкла і перавяла погляд на Таўстуна.

— А можа, з цябе лепш пачаць? Вунь ты які тлусты!

— Не трэба з мяне пачынаць! — заплакаў Таўстун. — І наогул, не трэба нас есці! Вушасцік, ну што ж ты маўчыш? Таксама прасі, каб нас не елі!

— А гэта дапаможа? — пытаннем на пытанне адказаў Вушасцік.

— Не дапаможа! — аблізнула Лісіца. — Прасіце не прасіце, а я вас усё роўна...

Тут яна змоўкла і насцярожылася.

— Хто там яшчэ прэцца? Здаецца, Воўк! Яго тут толькі мне і не хапала для поўнага шчасця!

У гэты час затрашчалі кусты, і з іх на палянку сапраўды выбраўся Воўк, худы, аблезлы і, здаецца, вельмі галодны.

— Ого-го! — усклікнуў радасна Воўк, убачыўшы на палянцы Лісіцу з двума зайцамі ў лапах. — Ага-га! — дадаў ён яшчэ больш радасна і аблізнуўся. — Эге-ге!

Мясцовы Воўк мог вымаўляць толькі гэтыя некалькі слоў: «Ага-га!», «Ого-го!», «Эге-ге!» — і яшчэ некалькі падобных...

Але па сваіх фізічных даных Воўк быў куды мацнейшым за Лісіцу, і проста прагнаць яго рыжая хітрыца не магла. Хіба толькі перахітрыць неяк...

— Прынесла нялёгкая гэтага «огогоку»! — прамармытала праз зубы Лісіца, спрабуючы схаваць абодвух зайчанят за ўласнай спінай. — Прывітанне, кумок! Прывітанне, даражэнькі! — затараторыла яна ласкава, звяртаючыся ўжо да Ваўка. — Заўсёды рада цябе бачыць, а размаўляць з табой — для мяне проста найвышэйшая асалода! Ды вось бяда: занятая я вельмі, часу свабоднага ні хвіліначкі не маю! Так што ідзі, кумочак, куды ішоў, ідзі, даражэнькі... А заўтра мы з табою аб усім і пагамонім!

— Ага-га! — сказаў Воўк і, зноўку аблізнуўшыся, застаўся на месцы.

Лісіца зразумела, што так проста Воўк ад яе не адчэпіцца. Можна было б, вядома, уступіць яму аднаго з зайцоў... Але шкада раптам стала рыжай хітрунцы такой багатай здабычаю хоць з кімсьці дзяліцца.

— Ідзі, ідзі, не аблізвайся! — змяніўшы тон з ласкавага на пагрозлівы, рыкнула яна тоненька. — Худыя зайцы, маленькія... Мне і адной іх малавата будзе, зразумеў?

— Ого-го! — таксама павысіў голас Воўк. Потым ашчэрыў вялізныя свае іклы і, таксама рыкнуўшы (але басам), дадаў: — Эге-ге!

І пачаў павольна набліжацца да Лісіцы.

— Паслухай, шэранькі! — усклікнула тая, так жа павольна адступаючы да краю палянкі, але не выпускаючы з лап сваю здабычу. — Як жа я запамятала! Тут жа, на суседней палянцы, усім жадаючым зайчанят раздаюць!

— Вось маніць дык маніць! — прашаптаў Вушасцік Таўстуну, які ўсё працягваў спалохана ўсхліпваць. — Ды не хныч ты над вухам, і без цябе моташна!

— Як жа мне не хныкаць? — прашаптаў у адказ Таўстун. — Як жа не хныкаць, калі мяне з'есці хочуць!

— Не цябе аднаго! Мяне таксама хочуць з'есці, але ж я не хнычу з-за гэтага!

— Ну дык хныч, хто табе не дае!

— Ану, цыц вы абодва! — прыкрыкнула на зайчанят Лісіца і, зноўку павярнуўшыся да Ваўка, дадала: — Праўда, праўда, кумочак! Каб мне з гэтага месца не сысці, калі маню! Раздаюць зайчанят, і ўсе такія тлустыя, такія вялікія...

— Ого-го! — сказаў Воўк, спыняючыся.

— Вось і я кажу: «Ого-го!» — падхапіла Лісіца. — Прытым колькі паджадаеш, столькі і атрымаеш! Я, праўда, толькі двух і ўзяла, навошта мне больш. А вось ты сабе і трох, і нават чатырох выбраць зможаш!

— Ого-го! — усклікнуў Воўк. Потым памаўчаў крыху і дадаў панура: — Эге-ге!

— Ты што, мне не верыш?

— Ага-га! — сказаў Воўк яшчэ больш панура і зноўку аблізнуўся.

— Што значыць «Ага-га!»? — аж пакрыўдзілася ад такога недаверу Лісіца. — «Ого-го!» і толькі «Ого-го!»! Ну, скажы «Ого-го!», кумочак! Скажы: «Ого-го!»

— Ага-га! — працягваў упарціцца Воўк.

І ў гэты самы час на палянку, размахваючы мяцёлкай, выбег Снегавік.

— Ніякая ты не Вясна, рыжая падманшчыца! — абурана закрычаў ён. — І ніякая гэта не гульня! Зараз жа адпусці зайчанят!

— Воўк, я з табой сябрую! — імгненна ацаніўшы сітуацыю, выгукнула Лісіца і схавалася за Ваўка.

Але Снегавіка гэта не спыніла.

— Адпусці зайчанят, каму сказаў! — падступіўся ён да Лісіцы з Ваўком. — Адпусці, пакуль па-добраму цябе прашу!

— І не падумаю! — цяўкнула з-за Ваўка Лісіца. — Воўк, зайчацінкі хочаш?

— Ага-га! — заківаў Воўк галавой.

— Дык я цябе зараз ёю пачастую!

— Ого-го! — ўзрадаваўся Воўк і аблізнуўся.

— Толькі прагані спачатку адсюль гэтую гурбіну з вачыма!

— Ага-га! — закрычаў Воўк ваяўніча.

І, схапіўшы ў лапы нейкі кіёк, ён, нібыта мушкецёр, стаў у баявую пазіцыю.

— Эге-ге! — прамовіў ён, гледзячы з выклікам на Снегавіка.

— Ах вось вы як? — закрычаў Снегавік. — Ну, трымайцеся!

І ён, размахваючы мяцёлкай, кінуўся ў атаку. Нанёс удар мяцёлкай, але Воўк яго спрытна адбіў. Наступны ўдар... І зноўку Воўк яго неяк паспявае адбіць...

— Малайчына, шэранькі! — усклікнула Лісіца. Яна нават у ладкі запляскала б, але лапы былі занятыя зайчанятамі. — Ведай, кумок, што ты сапраўдны герой!

— Ага-га! Ого-го! Эге-ге! — закрычаў Воўк пагрозліва і сам перайшоў у наступ.

Праўда, усе ягоныя выпады Снегавік таксама здолеў адбіць мяцёлкай, прычым ён і сам нападаў, на кожны ўдар Ваўка адказваючы сваім не менш моцным.

Такім вось чынам паміж Снегавіком і Ваўком пачаўся фехтавальны паядынак. І нічога, што замест шпаг у іх былі мяцёлка і кіёк, усё роўна гэта быў самы сапраўдны фехтавальны паядынак. І нават свае «фанаты» меліся ў кожнага са «спартсменаў»: Лісіца, вядома ж, падтрымлівала Ваўка, а зайчаняткі ўсім сэрцам жадалі перамогі Снегавіку, што і не дзіўна...

— Ого! — з цяжкасцю абараняючыся, прасіпеў Воўк. — Ого-го!

— Так яго, Снегавік, так! — радасна ўсклікнуў Вушасцік.

— Давай, Снегавік! — закрычаў і Таўстун, высоўваючыся з-за Лісіцы. — Не паслабляй націску!

— Цыц вы абодва! — са злосцю трасянула зайчанят за вушы Лісіца. — Воўк, не паддавайся! У думках я з табой! І памятай: зайчацінка цябе чакае! Смаченькая!

— Ага-га! — закрычаў Воўк ваяўніча.

Сабраўшыся з сіламі, ён перайшоў у наступ. Ды так рашуча, што цяпер ужо Снегавіку прыйшлося крыху адступіць.

— Ага, наша бярэ! — ўзрадавалася Лісіца.

— Ага-га! — пацвердзіў Воўк, наносячы Снегавіку ўдар за ўдарам (і зноў-такі ўсе ягоныя ўдары Снегавік змог спрытна парыраваць мяцёлкай). — Ого-го! Эге-ге! Кій-я!

Аказваецца, вось якое слова яшчэ ведаў Воўк. Цікава толькі, ад каго ён пачуў гэтае замежнае, а дакладней, японскае слова?

А вось Лісіца гэтага слова зусім не ведала.

— Правільна, шэранькі! — закрычала яна. — Кійком яго, кійком!

— Снегавік, не паддавайся! — з трывогай выгукнуў Вушасцік.

— Эх, не выстаяць яму супраць Ваўка! — зноўку захныкаў Таўстун. — Вой, прапалі мы!

— Маўчаць, даўгавухія! — прыкрыкнула на зайчанят Лісіца.

— Сама маўчы, даўгахвостая! — агрызнуўся Вушасцік.

І тут на палянцы з'явілася Сарока. Дакладней, над палянкай. Яна зрабіла над ёю круг, потым яшчэ адзін. І нарэшце, уладкаваўшыся пазручней на верхалінцы маладой елкі, хуценька затараторыла рыпучым сваім голасам:

— Ах якая навіна! Якая свежая навіна! — тут Сарока на імгненне змоўкла, акінула ўсіх спачатку правым, а затым і левым вокам і затараторыла яшчэ хутчэй: — Увага! Увага! Мы вядзём наш рэпартаж са стадыёна... ну, няхай будзе са стадыёна «Лясная паляна»! Тут зараз праходзіць паядынак па... гэтым, як яго... фех... фех... фехтаванні, вось! Справа ад нас, у шэрай спартыўнай вопратцы — Воўк, вопытны спартсмен... Дарэчы, ён толькі што прапусціў трапны і моцны ўдар мяцёлкай па левым вуху! Ах які прыгожы атрымаўся ўдар!

— Закрый дзюбу, балбатуха! — прыкрыкнула на Сароку Лісіца. — Дабяруся я да цябе калі-небудзь!

Але Сарока нават увагі не звярнула на гэтую пагрозу, не да таго ёй было.

— Злева ад нас, паважаныя балельшчыкі, — працягвала яна трашчаць, — у белай спартыўнай форме — Снегавік, малады, але вельмі перспектыўны спартсмен! Вось ён зноў атакуе... наносіць удар, яшчэ адзін! Ай-яй-яй! У Снегавіка толькі што зламалася мяцёлка! Які крыўдны момант! Спадзяюся, што Воўк як сапраўдны... гэты... джэ... джэ... джэнтльмен не выкарыстае такую няўдачу саперніка на сваю карысць і дазволіць Снегавіку...

— Як бы не так! — нават завішчала ад радасці Лісіца. — Бі яго, шэранькі! Прама па галаве ягонай бязмозглай лупі!

— Ага-га! — залямантаваў не менш радасна Воўк, узмахваючы кійком. — Кій-я!

— Правільна, шэранькі! Кіёчкам яго, кійком!

— Прапалі мы! — у адзін голас усклікнулі Таўстун і Вушасцік.

І ў гэты час з-пад снегу, якраз паміж Ваўком і Снегавіком, нечакана высунулася галава Мядзведзя.

Высунулася і адразу ж атрымала кійком па лбе. І даволі балюча.

На гэтым удары мы і скончым главу трэцюю, бо Мядзведзь, альбо дзядзька Міхайла, як часцей за ўсё называлі яго нашы маленькія зайчанят, заўсёды з'яўляўся для іх не толькі добрым сябрам, але і надзейным абаронцам. Так што я нават упэўнены, што далей, у главе пятай, усё для зайчанят закончыцца добра.

Глава пятая,

*у якой адбываецца не толькі
шчаслівае выратаванне зайчанят,
але і поўная рэабілітацыя Снегавіка*

— Ого! — спалохана прашаптаў Воўк, убачыўшы, што нарабіў. — Ого-го!

Кінуўшы кіёк, ён паспрабаваў схвацца за Лісіцу, але тая і сама была б не супраць у гэты момант за каго-небудзь схвацца

— Хто мне спаць перашкаджае? — зароў грозна Мядзведзь, паціраючы лапай лоб. — І хто мяне зараз гэтак балюча па лбе лупануў? Ты, Воўк?

— Ага-га! — гыркнуў Воўк, адначасова беспаспяхова спрабуючы задняй лапай закапаць у снег кіёк. І, зразумеўшы раптам, што сказаў не зусім тое, што хацеў, а дакладней, зусім не тое, спахапіўся і адмоўна заматляў галавой: — Не-га-га! Не-го-го! Не-гу-гу!

Як бачыце, Воўк ад страху ажно слова «не» вывучыць змог.

— А ты што гэта, рыжая хітрыца, лапы за спінай схавала? — гэтак жа грозна звярнуўся Мядзведзь да Лісіцы. — Што ў цябе там, у лапах? Паказвай! Кіёк, якім мяне толькі што па лбе лупанула?

— Які кіёк? Што ты, Патапыч, такое кажаш! — лісліва і адначасова спалохана замармытала Лісіца. — Няма ў мяне там нічога! А лапы... Дык гэта я так... звычка ў мяне такая...

— Звычайка, кажаш?

— Дзядзька Міхайла! Дзядзька Міхайла! — узрадавана закрычалі зайчаняты, высоўваючыся з абодвух бакоў з-за спіны Лісіцы. — Мы тут, дзядзька Міхайла! Тутачкі мы!

— Што?! — разгневана зароў Мядзведзь, вылазячы з бярогі амаль напалову. — Ты зноўку, падманшчыца рыжая, маіх маленькіх сяброў крыўдзіш?

— Ну што ты, Міхайла Патапыч, што ты! — яшчэ больш спалохаўшыся, замармытала Лісіца. — Ну як ты мог нават падумаць пра мяне такое?! Гэта ж мы з зайчаняткамі гуляем проста! У гульні розныя цікавыя гуляем... Да прыкладу, у даганялкі! Я іх быццам бы даганяю... А потым адпускаю... І зноўку даганяю быццам бы...

— Няпраўда, дзядзька Міхайла! — закрычалі разам Вушасцік і Таўстун. — Маніць Лісіца, усё маніць! Яна нас з'есці хацела!

— Ану, адпусці зайчанятка, рыжая падманшчыца! — яшчэ больш грозна зароў Мядзведзь. — А не тое зараз увесь вылезу!

— Не трэба!

З вялікай неахвотай Лісіца ўсё ж адпусціла зайчанят.

— Ідзіце, мае слаўненькія, — праз зубы працэдзіла яна. — Ідзіце, мае смачненькія!

І, не ўтрымаўшыся, дадала:

— Ідзіце, ідзіце, усё роўна я вас злаўлю калі-небудзь!

— Ага-га! — дадаў Воўк, матляючы сваім аблезлым хвостом.

— Што?! Ды я ж вас зараз...

І Мядзведзь, не ўтрымаўшыся, палез з бярогі на снег. Ці, хутчэй, проста выгляд зрабіў, што вылазіць.

Але хапіла і выгляду.

— Ого-го! — прамармытаў Воўк і кінуўся наўцёкі, толькі пяткі шэрыя заблішчалі ды снег паміж елкамі закурываўся.

— А ты, рыжая, чаго чакаеш? — звярнуўся мядзведзь да Лісіцы. — Ану, прэч адсюль! Пакуль я канчаткова з сябе не выйшаў, дакладней, пакуль канчаткова з бярогі не вылез! Усё зразумела?!

— Ага-га! — толькі і змагла прамовіць Лісіца, кідаючыся ўслед за Ваўком.

Як бачым, у Лісіцы ад страху таксама мову адняло. Шкада, што часова...

— Бяжыце, бяжыце! — насмешліва крыкнуў услед Ваўку і Лісіцы Вушасцік. — І спяшайцеся, пакуль я вам хвасты на тры вузлы не завязаў!

Вось такім чынам дабро перамагло зло, зайчаняткі былі выратаваны. І таму пачалі яны весела смяцца і скакаць вакол Мядзведзя, вакол свайго любімага дзядзькі Міхайлы. А той толькі з усмешкай пазіраў на іхнія вясёлыя забавы.

— Ну, хопіць, зайчаняты, хопіць! — прагаварыў ён нарэшце. — Я... гэта... спаць хачу...

— Апошнія навіны! — застракатала Сарока, аж падскокваючы на вершалінцы елкі ад нецярпення. — Самыя апошнія навіны! Зайчаняты вызвалены з палону! Снегавік выправіў сваю памылку! Слава Снегавіку!

— Слава Снегавіку! — падтрымалі яе зайчаняты. — Ура Снегавіку!

— Каму, каму? — не зразумеў Мядзведзь.

— Ды Снегавіку! — пачаў тлумачыць Мядзведзь Таўстун. — Разумееш, дзядзька Міхайла, ён спачатку даволі нядобра з намі абышоўся...

— Вельмі нават нядобра! — перабіў Таўстуна Вушасцік. — Па-здрадніцку, можна сказаць...

— Але толькі таму, што Лісіца нейкім чынам змагла яго падмануць! — перабіў ужо Вушасціка Таўстун. — А як толькі Снегавік ва ўсім разабраўся, ён адразу ж за Лісіцай услед кінуўся, каб нас ад яе абараніць! А як адважна ён з Ваўком змагаўся!

— А як добра я аб усім гэтым змагла расказаць у сваім рэпартажы! — не вытрымаўшы доўгага маўчання, затрашчала зверху Сарока. — Што, скажаце, не аб'ектыўна я аб усім гэтым вам апавядала?

— Ды якая нам карысць была ад твайго рэпартажу! — адмахнуўся да Сарокі Вушасцік. — Ніякай! З'ела б нас Лісіца, і ўсё... А ты б і пра гэта зверху рэпартаж вяла: маўляў, вунь як смачна Лісіца зайцамі закусвае!

— Ды за каго вы мяне прымаеце?! — пакрыўдзілася Сарока.

— За балбатуху, за каго ж яшчэ! — засмяўся Таўстун. — Вось Снегавік — гэта сапраўдны герой!

— Чакайце, чакайце! — закруціў галавой Мядзведзь. — І дзе ж ён, гэты ваш герой?

— Ды вось жа ён... — пачаў быў Таўстун і змоўк, не дагаварыўшы.

Снегавіка нідзе не было.

— Толькі што быў тут... — сказаў Таўстун разгублена.

— Быў ды сплыў! — дадаў Вушасцік. — Дакладней, знік!

І, махнуўшы лапкай, дадаў:

— Ну і няхай знікае! Плакаць не будзем!

— Нельга так! — абурывся Таўстун. — Ён жа нас, можна сказаць, выратаваў!

— Выратаваў! — хмыкнуў Вушасцік насмешліва. — А перад гэтым? Што ён з намі перад гэтым зрабіў?

— Дык ён жа не ведаў нічога!

— А трэба было ведаць! — стаяў на сваім Вушасцік. — У крайнім выпадку — у нас спытацца!

— Спытацца аб чым? Тым больш што ён, здаецца, аб чымсьці такім пытаўся, а мы проста да ўвагі не прынялі...

Зайчаняты і далей спрачаліся б, але Мядзведзь, салодка пазяхнуўшы, іх перапыніў.

— Нічога не разумею, аб чым у вас тут спрэчка, — прагаварыў ён сонна і зноўку салодка пазяхнуў. — Спаць я хачу, вы ўжо прабачце мяне, зайчаняты!

І, пазяхнуўшы ўжо ў трэці раз, Мядзведзь, а дакладней, ягоная галава зноўку знікла пад снегам.

— Салодкіх вам сноў, Міхайла Патапыч! — са спазненнем крыкнуў услед Мядзведзь Таўстун.

— І дзякуй за дапамогу! — дадаў Вушасцік.

— А мне? — спыталася Сарока.

— А табе за што, балбатуха? — засмяўся Таўстун. — За твой бескарысны рэпартаж?

— Я хацела сказаць: мне таксама няма калі з вамі тут языкам часаць! — крыху пакрыўджана адазвалася Сарока. — Справы ў мяне. Ды так шмат спраў!

Сарваўшыся з верхавінкі елкі, Сарока паляцела прэч. І, вядома ж, не моўчкі... Яна проста не ўмела маўчаць.

— Апошняя навіна! — крычала Сарока, паварочваючы галаву то ўправа, то ўлева. — Самая апошняя

навіна! Нечаканае знікненне Снегавіка! Таямнічае здарэнне! Вельмі таямнічае здарэнне!

Яна ляцела і крычала, крычала і ляцела... І вось голас яе паступова заціх дзесьці ў глыбіні лесу.

— Давай пашукаем яго, — прапанаваў раптам Вушасцік Таўстуну, — Снегавіка гэтага!

— Давай! — адразу ж згадзіўся Таўстун. — Толькі дзе мы яго зараз шукаць будзем? Лес наш не такі і маленькі...

— Ну, — пачухаў Вушасцік патыліцу, — тады, можа, пагукаем яго спачатку. Гэй, Снегавік! — закрычаў ён, падносячы лапкі да рота. — Ты дзе?

— Снегавік! — закрычаў і Таўстун. — Ідзі да нас!

Яны змоўклі, прыслухоўваючыся, але навокал было ціха.

— Не чую! — уздыхнуў Таўстун. — Далёка адышоў, можа?

— А можа, проста не жадае з намі сябраваць? — выказаў здагадку Вушасцік. — Вось таму і не адклікаецца...

— Жадаю! — пачуўся раптам за спінамі ў зайчанят нейчы голас. — Вельмі нават жадаю!

Азірнуўшыся, зайчаняты ўбачылі, як з кустоў вылазіць Снегавік.

— Снегавік! — узрадаваўся Таўстун. — Куды ж ты знік, дружа?

— Ды я... Ды мне... Проста мне сорамна раптам стала... — прашаптаў Снегавік, нізка апускаючы галаву. — Я ж перад вамі так вінаваты!

Зайчаняты пераглянуліся.

— Ды ні ў чым ты не вінаваты! — сказаў Таўстун. — Гэтая Лісіца каго хочаш падмануць можа!

— Галоўнае — што ты потым для нас зрабіў! — дадаў Вушасцік. — Ну, калі зразумеў, што да чаго!

— Дык вyi на мяне не сярдуеце? — спытаў Снегавік.

— Зусім не! — сказаў Вушасцік.

— І вы будзеце са мной сябраваць?

— Абавязкова будзем! — дадаў Таўстун.

— І мы будзем гуляць у розныя гульні?

— Ды колькі пажадаеш!

— Ура! — закрычаў Снегавік, абдымаючы па чарзе новых сваіх сяброў. — Ура!

Тут ён змоўк і трывожна азірнуўся вакол.

— Толькі вось... Вясна! Баюся я яе!

Зайчанятам было незразумела, чаму гэты Снегавік так баіцца Вясны, бо самі яны Вясны ні кропелькі не баяліся. Наадварот, з нецярпеннем чакалі яе прыходу.

— Далёка яшчэ да вясны! — прамовіў нарэшце Таўстун. — Зіма яшчэ ў самай сярэдзіне!

— Праўда? — узрадаваўся Снегавік. — Гэта добра!

— Айда з намі, Снегавік! — закрычаў весела Вушасцік і першым паскакаў праз гурбіны ў лясны гушчар.

— І не адставай! — дадаў гэтак жа весела Таўстун, скачучы следам.

— Ура! — закрычаў Снегавік і пабег за зайчанятамі. — Ура! Як добра мець сяброў!

Вось на гэтай вясёлай ночце мы і пакінем пакуль Снегавіка і ягоных сяброў-зайчанятак. Пакінем, каб зноўку вярнуцца да іх аж праз два месяцы, у сакавіку. І гэта будзе апошняя глава нашай казачнай аповесці...

Глава шостая (апошняя),
*у якой Снегавік праяўляе незвычайную
высакароднасць і таму ледзь не гіне,
але ўсё (як і звычайна ў казках)
вельмі добра заканчваецца*

Мы развіталіся з нашымі казачнымі героямі ў самы разгар зімы, а зараз лес выглядае ўжо зусім павясноваму. Снег дзе-нідзе яшчэ захаваўся, але вялікіх гурбаў ужо няма. Ці не... маюцца яшчэ ў лесе вялізныя гурбіны! Вось, дарэчы, адна з іх... Толькі чаму ж гэта яна рухаецца?

Чакайце, дык гэта ж ніякая не гурбіна! Гэта ж наш стары знаёмы — Снегавік! Брыдзе сабе ціхенечка па лесе і ва ўсе бакі ўважліва глядзіць. І не толькі па баках азіраецца, але і пад кожны кусточак заглядае, ніводнага не прамінаючы. Згубіў, мусіць, штосьці важнае і цяпер шукае?

Толькі што ж ён мог згубіць такое? Каплялюш-чыгунок на месцы, морквачка-нос таксама... А мяцёлку сваю ён яшчэ зімой зламаў...

І чаму гэта ён адзін па лесе ходзіць? Дзе ж ягоныя сябры-зайчаняткі?

А што там сярод дрэў беленькае мільгае? Ці не зайчаняткі часам насустрач Снегавіку скачуць?

Ды не, ніякія гэта не зайчаняткі! Насустрач Снегавіку выйшла з лесу сама спадарыня Зіма, вялізная і грозная. Ubачыла Снегавіка, спынілася. А ён адразу ж таропка да яе падбег і нізенька, амаль да самай зямлі ёй пакланіўся.

— Дзень добры Вам, спадарыня Зіма!

— Ды які ён добры, дзень гэты! — скрывілася Зіма. — Ён добрым стане, калі ты першым чароўную кветку знойдзеш! А ты яе знайшоў?

— Не знайшоў яшчэ, спадарыня Зіма! — вінавата прашаптаў Снегавік. — Даруйце, калі ласка!

— І гэта ўсё, што ты можаш сказаць?! — фыркнула Зіма. — Не знайшоў! Затое я знайшла сабе памагатага! Ні на што не варты!

Спадарыня Зіма павярнулася і рушыла ў лес. Але, адышоўшы ўсяго некалькі крокаў, спынілася і зноўку павярнулася ў бок Снегавіка.

— Шукай гэтую кветку, Снегавік! — закрычала яна злавесна. — І добра шукай, калі не хочаш у хуткім часе ў ваду ператварыцца!

Прагаварыўшы (а дакладней, пракрычаўшы) гэта, Зіма адварнулася ад Снегавіка і пайшла далей. А Снегавік застаўся.

І мы з вамі засталіся, мае маленькія чытачы. І зараз я ўжо трохі зразумеў, што ж так старанна вышуквае Снегавік і чаму спадарыня Зіма так на яго раззлавалася.

Справа ў тым, што вясной у нашым казачным лесе распускаюцца першыя вясновыя кветкі — пралескі. «І што тут такога незвычайнага? — магчыма, спытаецца вы. — Распускаюцца і распускаюцца... І ў кожным лесе так...»

У кожным ды не ў кожным! Бо ў гэтым казачным лесе кожнай вясной апрача звычайных пралесак-падснежнікаў распускаецца яшчэ і чароўная пралеска — незвычайна яркая і прыгожая.

А яшчэ менавіта ад гэтай кветкі залежыць прыход Вясны. Бо калі спадарыня Зіма першая заўважыць і забярэ сабе чароўную пралеску, Вясна ўжо не зможа

завітаць у гэтыя мясціны. А Зіма затое зможа і надалей там гаспадарыць і не спяшацца ў паўночныя свае ўладанні...

І вось наш Снегавік зараз шукае гэтую чароўную пралеску! І толькі дзеля таго, каб потым уручыць яе спадарыні Зіме! Няўжо ён не разумее, як кепска пры гэтым будзе ўсім лясным жыхарам, у тым ліку і ягоным сябрам-зайчаняткам?

Напэўна ж, не разумее, бо вельмі ўжо баіцца Вясны!

Вось і зараз ён, уздыхнуўшы, зноўку брыдзе па лесе, уважліва аглядаючы ўсе патаемныя месцы. Ідзе, пазірае, сабе вакол і бурчыць штосьці пад нос-морквіну. Цікава, што ён там бурчыць?

— Шукай кветку, шукай кветку! — бурчыць Снегавік і, цяжка ўздыхнуўшы, дадае: — Ну як мне яе знайсці ў такім велічэзным лесе?! І хоць бы ведаць, што яна сабой уяўляе, гэтая кветка! Не, відаць, і сапраўды прыйдзецца мне ў ваду...

Спыніўшыся на маленькай лясной палянцы, Снегавік у распачы махнуў рукой... І ў гэты ж самы час зусім непадалёку ад яго на чорнай сцюдзёнай зямлі распусцілася вялікая бліскучая кветка ярка-блакітнага колеру. Яна была такая прыгожая і такая адметная, што ў Снегавіка нават не ўзнікла сумнення ў тым, што ён нарэшце знайшоў тое, што шукаў...

— Не можа быць! — прашаптаў Снегавік, не зводзячы вачэй-вугельчыкаў з чароўнай кветкі ля сваіх ног. — Гэта ж... гэта ж яна і ёсць! Я знайшоў яе, я яе нарэшце знайшоў!

Кінуўшыся да кветкі, Снегавік сарваў яе і высока ўзняў над галавой.

— Спадарыня Зіма! — радасна крыкнуў ён. — Спадарыня Зіма! Я знайшоў! Я яе знайшоў, чароўную кветку!

Але замест Зімы на палянцы з'явіліся раптам нашы знаёмыя зайчаняткі — Вушасцік і Таўстун, і выгляд у іх быў вельмі і вельмі ўстрыжаны.

— Ты што хочаш зрабіць, Снегавік? — усклікнуў, цяжка дыхаючы, Вушасцік.

— Як гэта — што? — нават здзівіўся такому пытанню Снегавік. — Я, вядома ж, хачу аддаць спадарыні Зіме гэтую чароўную пралеску!

— Які жах! — прастагнаў у распачы Таўстун. — Усё, што заўгодна, толькі не гэта!

— Жах? — яшчэ больш здзівіўся Снегавік. — Чаму жах?

— Ды таму, што... — пачаў быў Таўстун, але ў гэты час на палянку выскачыла яшчэ адно зайчана, малое і вельмі жвавае. Гэта быў Карапуз, які зусім нядаўна вярнуўся ад сваёй бабулі з суседняга лесу.

— Прывітанне ўсім! — весела ўсклікнуў Карапуз і, убачыўшы чароўную пралеску ў руках Снегавіка, дадаў яшчэ больш радасна: — Ура! Мы нарэшце яе знайшлі!

— Не мы, а ён! — панура прамовіў Таўстун, паказваючы на Снегавіка.

— Гэта з-за цябе мы спазніліся! — папракнуў Карапуза Вушасцік. — Казаў жа табе, што ў гэтым баку шукаць трэба, дык не, у балота нейкае нас завёў!

— Даруйце! Я не хацеў... — прашаптаў Карапуз і заплакаў.

А гледзячы на яго, не ўтрымаўся і Таўстун. Адзін толькі Вушасцік не заплакаў, але і ў яго вочкі сталі раптам падазрона вільготнымі.

— Ды што гэта з вамі? — здзівіўся Снегавік. — Я што, пакрыўдзіў вас чымсьці?

— Проста ты хочаш аддаць чароўную пралеску спадарыні Зіме, — уздыхнуўшы сказаў Вушасцік. — А гэтага нельга рабіць ні ў якім разе!

— Чаму нельга? — не зразумеў Снегавік.

— Ды таму, што тады Вясна ніколі не прыйдзе да нас! — з адчаем закрычаў Таўстун, глытаючы слёзы. — І ў нашым лесе заўсёды будзе толькі зімовая пара!

— Дык гэта ж цудоўна! — усклікнуў Снегавік. — Зімой жа так весела! Ну скажыце, хіба кепска нам было зімой гуляць разам, хіба нецікава?

— Зімой так холадна! — прашаптаў Таўстун.

— Зімой так голадна! — дадаў з уздыхам Вушасцік.

— Мы проста загінем, калі ў наш лес не прыйдзе Вясна! — усклікнуў Карапуз жаласна. — Проста не зможам больш вытрымаць голад і сцюжу!

І зайчаняткі расплакаліся, на гэты раз усе трое.

— Нічога не разумею! — паціснуў плячыма Снегавік. — Вам жа так падабалася гуляць са мной!

— Падабалася! — сумна ўздыхнуў Карапуз.

— Але ж усё роўна мы так чакалі Вясну! — праз слёзы прашаптаў Таўстун.

— Вясну? — з жахам усклікнуў Снегавік. — Вы чакалі гэтую жудасную Вясну? Ды яна ж усіх у вадугу ператварае!

— Не ўсіх! — сказаў Вушасцік. — А толькі снег... — І тут да яго дайшло: — Дык вось яно што! Ты ж са снегу?

— Са снегу! — кіўнуў галавой Снегавік.

— Дык вось чаму ты так Вясны баішся!

Снегавік нічога не адказаў, ды і што было адказваць. Тым больш што ў гэты час на палянку выбеглі Воўк

і Лісіца. І што дзіўна, абодва гэтыя драпежнікі нават ніякай увагі не звярнулі на зайчанятак. Уся іх увага была звернута на чароўную кветку ў руцэ Снегавіка.

— Мы таксама чакалі Вясну! — нязвычайна жаласным голасам прагаварыла Лісіца. — Праўда ж, шэранькі?

— Ага-га! — матлянуў галавой Воўк. Потым памаўчаў крыху і дадаў сумна: — Эге-ге!

А на палянку з кустоў, ламаючы сухі павал, цяжка вываліўся Мядзведзь.

— І я... гэта... — прабурчаў ён, — таксама... гэта... чакаў яе, вось...

— Ну а табе чым кепска было ў бярозе? — здзівіўся Снегавік. — Спі сабе ды сны розныя глядзі...

— Ды не магу я болей спаць! — што ёсць моцы зароў Мядзведзь. — Усе бакі ўжо адляжаў... і... гэта... есці ўжо вельмі хочацца, вось!

— Дык чаго ж ты чакаеш, Міхал Патапыч? — са злосцю цяўкнула Лісіца. — Ты ж вунь які вялікі! Проста падыдзі ды адбяры кветку ў гэтай гурбіны з вачыма, і ўвесь сказ!

— Ага-га! — паддакнуў Лісіцы Воўк.

— Ды нельга такім чынам ёю завалодаць! — махнуў лапай Мядзведзь. — Бо чароўная яна... Ды і пазнавата ўжо гэта рабіць!

— Сапраўды, пазнавата! — пачуўся раптам аднекуль збоку халодны бязлітасны голас.

І, азірнуўшыся, звяры ўбачылі, як на палянку паважна выходзіць сама спадарыня Зіма.

— Ты глядзі! — з нейкім нават здзіўленнем прагаварыла яна. — Я на яго сварылася, а ён і праўда знайшоў гэтую кветку! Ну ўсё, цяпер я адсюль нікуды не пайду!

Пачуўшы такое, усе звяры спалохана ўздрыгнулі. А спадарыня Зіма ўладным жэстам працягнула руку да Снегавіка.

— Давай мне кветку, Снегавік! Ну, чаго чакаеш?! Давай сюды кветку!

— Не рабі гэтага, Снегавік! — залямантаваў Таўстун. — Бо інакш мы ўсе загінем!

— Мы ўсе загінем, Снегавік! — нібы рэха, паўтарылі ўсе звяры (акрамя Ваўка, вядома). — Не рабі гэтага!

— Ну, доўга мне яшчэ чакаць! — прыкрыкнула на Снегавіка спадарыня Зіма. — Чароўную кветку сюды!

Але Снегавік нават не зрушыўся з месца.

— А гэта праўда? — нясмела спытаўся ён у Зімы. — Тое, што яны кажуць?

— А хоць бы і так! — зарагатала Зіма, і смех гэты таксама быў халодным, нават ледзяным. — Ты лепш пра сябе падумай!

І тут вакол палыхнула такім вясёлым вясновым святлом, што спадарыня Зіма, умомант абарваўшы ледзяны свой смех, прыкрыла вочы рукамі. А ўсе звяры з надзеяй павярнуліся да Вясны, якая ў сваім рознакаляровым уборы выглядала сапраўднай прыгажуняй. Асабліва побач са злоснай спадарыняй Зімой.

— А вось і я! — весела абвясціла Вясна, азіраючы ўсіх сваім ясным позірам.

— З'явілася! — змрочна буркнула Зіма. — Чакалі цябе тут, як жа!

— Ну, вядома ж, чакалі! — засмяялася Вясна. — Так што саступай месца, сястрыца!

— І не падумаю! — зноўку залілася халодным бязлітасным рогатам Зіма. — На гэты раз я цябе перахітрыла, сястрыца! Твая першая пралеска — у мяне!

— Як — у цябе? — прамовіла Вясна разгублена. — Чаму ў цябе? Як такое магло здарыцца?

— Гэта мы вінаватыя! — прашаптай Таўстун і зноўку заплакаў. — Мы павінны былі першымі знайсці гэтую кветку, а мы... мы спазніліся!

— Гэта з-за мяне яны спазніліся, — гледзячы на сябра, пачаў усхліпваць і Карапуз. — Гэта я больш за ўсіх вінаваты!

— У, разявакі даўгавухія! — злосна віскнула Лісіца. — Такую справу важную ім даверылі!

— Ого-го! — пацвердзіў Воўк.

— А яны яе завалілі, нягоднікі! З’есці іх трэба за гэта, вось і ўвесь сказ! Каб больш так не рабілі!

— Ага-га! — дадаў Воўк і аблізнуўся.

— Я табе як агагакну зараз! — буркнуў Мядзведзь і паказаў Ваўку свой здаравенны кулак.

— Ого-го! — спалохана прамармытаў Воўк і схваўся за Лісіцу.

А тая ўсё не супакойвалася.

— З’есці іх трэба! — крычала яна, тупаючы нагамі. — Усіх траіх з’есці!

— Нікога не трэба есці! — сказала Вясна. — Я проста папрашу зараз сваю сястрыцу, і яна сама аддасць мне кветку.

Але голас яе прагучаў неяк сумнавата, быццам і сама Вясна сумнявалася, што сястрыца яе паслухае.

Так і атрымалася, на жаль...

— Аддаць табе чароўную пралеску? — зноўку зарагатала Зіма. — Ды нізавошта! Снегавік, чаго ты чакаеш? Хутчэй давай мне кветку!

— Дык яна яшчэ не ў цябе? — радасна страпанулася Вясна.

— Зараз у мяне будзе! — закрычала Зіма злавесна. — Снегавік, доўга мне яшчэ чакаць? Што ты ўсё раздумваеш аб нечым?

Але Снегавік так і не зрушыўся з месца.

— Я... мне... — прамармытаў ён. — Мне іх усіх раптам шкада стала...

— А сябе? — з’едліва спыталася Зіма. — Сябе табе не шкада?

— І сябе шкада, — уздыхнуў Снегавік. — І вельмі нават шкада... Але ж...

Ён змоўк на імгненне.

— Проста я адзін, а іх так шмат! Дык няхай лепей я адзін прападу!

І Снегавік, абмінаючы спадарыню Зіму, рашуча накіраваўся да Вясны-прыгажуні.

— Не рабі гэтага, дурань! — пранізліва закрычала Зіма.

— Я павінен гэта зрабіць!

І з гэтымі словамі Снегавік аддаў Вясне чароўную пралеску.

— Ура! — закрычалі ўсе звяры (і нават Воўк!). — Ура!

— Што ж ты нарабіў, абармот! — злосна працадзіла праз зубы Зіма. — Ну і прападай зараз!

— Дзякуй табе, Снегавічок! — сказала Вясна ласкава, узнімаючы над галавой чароўную кветку. — Ад усіх нас дзякуй!

— А ад нас асабіста! — закрычалі разам зайчаняткі.

— Ну, і ад мяне... гэта... — буркнуў Мядзведзь, — таксама асабіста, вось!

Тут усе звяры ад радасці пусціліся ў скокі, а Вясна падышла да надзьмутаі, незадаволенай Зімы.

— Не крыўдуй, сястрыца! — сказала яна. — Проста прыходзь зноў у свой час! Я з задавальненнем саступлю месца Лету, Лета — Восені... Ну, а пасля Восені...

— Пасля Восені мы будзем зноў чакаць вас, спадарыня Зіма! — закрычаў радасна Таўстун. — Каб Новы год сустрэць...

— Каб з горкі снежнай пакатацца! — падхапіў Вушасцік.

— Каб у снежкі з сябрамі пагуляць! — дадаў Карапуз.

— Каб... гэта... адпачыць добра пасля лета, вось... — прагаварыў басам Мядзведзь. — Прыходзьце зноўку да нас, спадарыня Зіма. Будзем чакаць. Праўда ж, Лісіца?

— Праўда, праўда! — заківала галавой Лісіца. — Будзем чакаць, праўда ж, шэранькі?

— Ага-га! — сказаў Воўк. Потым падумаў крыху і таксама заківаў галавой.

— Чакаць яны мяне будуць! — усе яшчэ сярдзіта, але без асаблівай злосці прабурчала Зіма. — Ну, чакайце, чакайце... Пагляджу я, чаго вы там дачакаецеся!

Яна павярнулася і пайшла прэч, усё яшчэ незадаволена мармычучы сабе пад нос:

— Чакаць яны мяне будуць! Суцешылі!

— А як жа Снегавік? — спытаўся раптам немаведама ў каго Карапуз. — Як жа ён?

І тут ўсе звярнулі ўвагу на Снегавіка, які стаяў з вельмі няшчасным выглядам. І не дзіўна, бо і на галаве, і на тулаве небаракі ўжо пачыналі праступаць першыя вадзяныя кроплі.

— Спадарыня Зіма, а, спадарыня Зіма! — крыху запознена крыкнуў услед Зіме Таўстун. — А як жа Снегавік? Ён жа растане зараз!

— Растану! — прашаптаў Снегавік і ўздыхнуў. — Ды я ўжо пачынаю раставаць...

— Шкада мне цябе, Снегавічок! — аж заплакаў зноўку Карапуз. — Так шкада!.. Ну так шкада!

— І мне шкада! — уздыхнуў Вушасцік. — А чым дапамагчы — не ведаю!

— І я... гэта... — дадаў Мядзведзь. — Таксама шкадую і... гэта... таксама не ведаю, чым дапамагчы...

— Вой, было б аб чым шкадаваць! — засмяялася Лісіца. — Няхай тае — вады ў лесе больш будзе! Праўда ж, шэранькі?

— Ага-га! — пацвердзіў Воўк.

— Што? — гнеўна зароў Мядзведзь, паварочваючыся да іх. — Вы зноў?!

— Ого-го! — спалохана выгукнуў Воўк, кідаючыся прэч. Лісіца за ім...

А Вясна раптам рушыла ўслед за Зімой, дагнала яе, схапіла за руку.

— Пачакай хвілінку, сястрыца!

— Ну што табе яшчэ? — буркнула Зіма, спыняючыся.

— Ніколі і не аб чым я цябе не прасіла, а зараз прашу, — умольна прагаварыла Вясна. — Вельмі прашу — вазьмі з сабой Снегавіка!

— Вазьміце яго з сабой, спадарыня Зіма! — разам загаманілі зайчаняты. — Ён вам на Поўначы дапамагаць будзе!

— Ён ужо мне дапамог дык дапамог! — усё яшчэ злосна прабурчала Зіма і, азірнуўшыся, паглядзела на Снегавіка.

— Дык ён жа... гэта... не хацеў Вас пакрыўдзіць! — заступіўся за Снегавіка Мядзведзь. — Ён проста... гэта... нас усіх пашкадаваў, вось...

— Сапраўды, сястрыца, — засмяялася Вясна, — хопіць на мяне крыўдаваць! Вазьмі Снегавіка!

— Ну добра, няхай так і будзе! — нечакана лёгка згадзілася Зіма. — Вазьму!

І, акінуўшы ўважлівым поглядам звяроў на паляне, раптам рассмяялася. Але не ранейшым халодным і бязлітасным рогатам, а проста так.

— Напэўна, мне і сапраўды адпачыць ад вас трэба! — прабурчала Зіма ўжо без усякай злосці. — Стамілася я тут з вамі!

І дадала, звяртаючыся ўжо непасрэдна да Снегавіка:

— Ідзём, памагаты!

І яны пайшлі прэч з вясновага лесу, а потым Снегавік раптам азірнуўся і памахаў усім рукой.

— Я вярнуся! — закрычаў ён. — Чакайце мяне наступнай зімой!

— Будзем чакаць! — закрычалі разам зайчаняты. — Вяртайся хутчэй!

— Не хутчэй, — паправіў сваіх маленькіх сяброў Мядзведзь, — а... гэта... у свой час, вось!

— Вось я і кажу: прыходзь у свой час! — сказаў Вушасцік.

— Мы чакаць будзем! — дадаў Таўстун.

— Глядзіце, Сарока прыляцела! — усклікнуў Карапуз. — Цікава, якую навіну яна нам зараз прынесла?

Ён проста не ўяўляў сабе Сароку без нейкай новай весткі.

А Сарока і сапраўды з паважным выглядам зрабіла круг над палянкай і, апусціўшыся на галінку магутнага дуба, адразу ж засакатала ў звычайнай сваёй манеры.

— Апошнія навіны! — крычала яна пранізлівым сваім голасам. — Самыя апошнія і самыя важныя навіны!

— Спазнілася ты, балбатуха! — засмяяўся Вушасцік. — Позна прыляцела!

— Як гэта? — здзівілася Сарока. — Чаму гэта?

— Ды таму, што самыя важныя для нашага лесу навіны толькі што тут адбыліся! — патлумачыў Таўстун. — А ты іх проста праявала!

— Як гэта? — захвалявалася Сарока, круцячыся на галінцы. — Чаму гэта? Як жа я іх ведаць не буду?

— Не будзеш ведаць, дык... гэта... — буркнуў Мядзведзь. — Цішэй у лесе будзе, вось!

— Ды я і так ужо здагадалася! — з палёгкай затрашчала Сарока. — Аб усім ужо здагадалася! Вясна ў лес прыйшла, вось што!

— Сапраўды! — узмахваючы рукамі і рассяваючы вакол сябе па лесе блакітныя пралесачкі, усклікнула Вясна. — Цяпер можаце лічыць, што я канчаткова прыйшла ў ваш казачны лес!

Змест

Глава першая	3
Глава другая.....	12
Глава трэцяя	18
Глава чацвёртая	25
Глава пятая	33
Глава шостая (апошняя)	40

Аўласенка, Г. П.

А93 Снегавік і Вясна : казачная аповесць : для дзяцей малодшага
школьнага ўзросту / Генадзь Аўласенка ; маст. Алена Карповіч. —
Мінск : Звязда, 2018. — 56 с. : іл.
ISBN 978-985-575-195-4.

Зімой на ўзлеску вясковыя дзеці вылепілі Снегавіка. Яго нос-морквіна
прывабіў зайчанят Вушасціка і Таўстуна. З гэтага і пачынаюцца прыгоды
герояў у казачным лесе...

Для дзяцей малодшага школьнага ўзросту.

УДК 821.161.3-93
ББК 84(4Бел)-44

Літаратурна-мастацкае выданне

АЎЛАСЕНКА Генадзь Пятровіч

СНЕГАВІК І ВЯСНА

Казачная аповесць

Рэдактар *В. В. Крывадубская*
Мастацкі рэдактар *А. В. Жыткевіч*
Камп'ютарная вёрстка *Д. С. Камейша*
Стыльрэдактар *Н. Ф. Крыцкая*

Падпісана ў друк 06.11.2018. Фармат 84×108¹/₁₆.
Папера афсетная. Афсетны друк.
Ум. друк. арк. 5,88. Ул.-выд. арк. 2,62.
Тыраж 1100 экз. Заказ 1232.

Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова
«Выдавецкі дом «Звязда».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі
выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных
выданняў № 1/8 ад 02.08.2013.
Вул. Б. Хмяльніцкага, 10а, 220013, г. Мінск,
Рэспубліка Беларусь.

ААТ «ТРАНСТЭКС».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі
выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных
выданняў № 2/37 ад 29.01.2014.
Вул. Чапаева, д. 5, 220034, г. Мінск,
Рэспубліка Беларусь.

0+

ISBN 978-985-575-195-4

9 789855 751954

EAC